

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Marke Hietanen-Peltola, ylilääkäri

22.4.2021

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Opiskeluhoolto

Yhteisöllinen opiskeluhoolto

Ensisijaista
Ehkäisevää
Kuuluu kaikille

Yhteisö

Osallisuus
Hyvinvointia tukeva
toimintakulttuuri
Terveysten
edistäminen

Ympäristö

Terveellisyys
Turvallisuus
Esteettömyys

Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Ehkäisevää
Tukea antavaa

Opiskeluhoollon palvelut

Kouluterveydenhuolto
Opiskeluterveydenhuolto
Psykologipalvelut
Kuraattoripalvelut

Monialainen
asiantuntija-
ryhmä

Erityisoppilaitoksissa
järjestettävät
sosiaali- ja
terveyspalvelut

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

- Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut
- Opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut
- Monialainen yksilökohtainen opiskeluhuolto = monialainen **asiantuntijaryhmä**
- Erityisoppilaitoksissa järjestetyt sosiaali- ja terveysterveyspalvelut

On sekä **ehkäisevää** että **tukea tarjoavaa**

Kun herää huoli nuoresta – mitä oppilaitoksen henkilöstö voi tehdä? (1)

- Jutella opiskelijan kanssa huolta herättävästä asiasta (toistuvasti)
 - Tarkentaa huolta ja sen astetta
 - Kertoa, että on huolissaan ja mistä
 - Ohjata opiskeluhuoltopalveluihin tilanteen tarkempaa selvittelyä ja tuen / hoidon / tutkimusten järjestämistä varten
 - Tukea ja kannustaa opinnoissa, osana arjen työtä
- Konsultoida muita kyseisen opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvia (23§, Opas 36/2015)
 - ”Keskustella **rajatusti** muiden opiskeluhuollossa toimivien ammattilaisten kanssa siitä, olisiko opiskelijalla tarjottava yksilökohtaista opiskeluhuoltoa ja miten edetään.” (Kuntainfo)
 - Koskee vain opiskeluhuollon järjestämisen ja toteuttamisen kannalta **välttämättömiä** tietoja.

Kun herää huoli nuoresta – mitä oppilaitoksen henkilöstö voi tehdä? (2)

- Ottaa yhteyttä kuraattoriin tai psykologiin ja kertoa huoleen liittyvät tiedot (OH-laki 16§ , otettava, viipymättä)
 - jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, on opiskelijalle annettava tieto yhteydenotosta
 - koskee opiskeluvaikeuksien, sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemistä tai poistamista
 - koskee tilanteita joissa arvelee opiskelijan tarvitsevan ko. palveluja
- Ohjata opiskeluterveydenhuollon palveluihin, esim. menemällä yhdessä oppilaan kanssa
- Olla yhteydessä huoltajiin, jos nuori antaa suostumuksen (vrt. itsenäinen päätöskyky myöhemmässä diassa)
- Koota monialainen asiantuntijaryhmän

- Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa käsiteltävät tiedot ovat salassapidettäviä
- Opiskeluhuoltopalveluissa tallennettavat potilas- ja asiakastiedot ovat luonteeltaan yksityiselämän suojan ydinalueeseen kuuluvia arkaluonteisia henkilötietoja, joita koskee käsittelykielto.
- **Julkisuuslaki**
- **EU:n tietosuoja-asetus (aiemmin Henkilötietolaki)**
- Opiskeluhuoltolaissa on joitakin poikkeuksia, jotka sujuvoittavat moniammatillisessa yhteistyössä tapahtuvaa tiedon luovuttamista

Tietojen luovuttaminen yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa

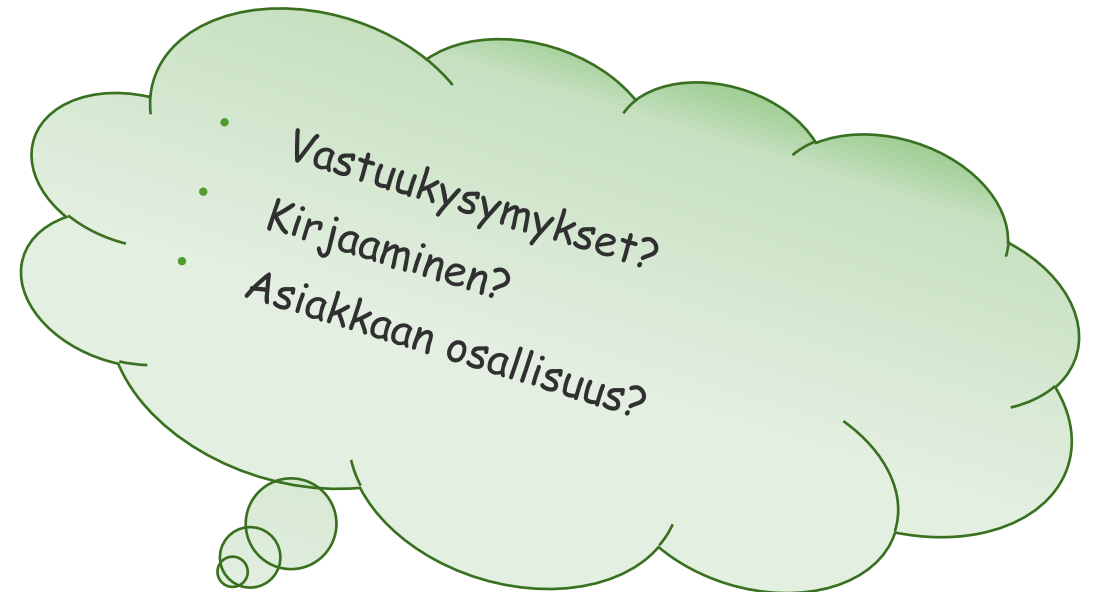
- Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tiedot ovat salassa pidettäviä - niitä ei saa antaa sivulliselle
- Salassa pidettävän tiedon saa antaa sivulliselle vain, jos luovutus perustuu lakiin tai a.o. henkilön suostumukseen
 - Esim. lastensuojelulaki, OH-laki 16§, 19§, 23§
- Luottamuksen säilyttämiseksi on perusteltua informoida asiakasta tiedon luovutuksesta ja tarvittaessa sen lakiperusteesta – mahdollisuuksien mukaan etukäteen

Suostumus tiedon luovuttamisen perusteena yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa

- Käytetään silloin, kun ei ole lakiperustetta luovutukseen.
- Kysytään suostumus opiskelijalta (tai tarvittaessa huoltajalta)
- Suostumus on **tietoinen, informoitu ja vapaaehtoinen. Yksilöitävä mitä tietoja, missä tarkoituksessa, keneltä kenelle ja milloin ollaan pyytämässä tai luovuttamassa.**
- Potilastiedoista, monialaisen asiantuntijaryhmän työskentelyssä saaduista tiedoista tai opiskeluhuoltokertomukseen kirjatusta tiedoista, tulee suostumuksen olla **kirjallinen**
- Kuraattorin tietojen luovutuksen riittää yksilöity, nimenomainen ja asiakaskertomukseen kirjattu **suullinen** suostumus.

Anonyymi konsultaatio (THL Opas 36/2015)

- On aina sallittua
- Kysytään asiantuntijan neuvoa opiskelijan asiassa paljastamatta hänen henkilöllisyyttään.
- Sopii kuitenkin vain hyvin harvoihin tilanteisiin, koska oppilaitosyhteisössä on hyvin suuri todennäköisyys sille, että konsultaation antaja tunnistaa asiayhteydestä opiskelijan, jota konsultaatio koskee.
- Salassapitovelvoitteet edellyttävät, ettei henkilöön yhdistettävissä olevia tietoja paljasteta sivullisille ilman laissa säädettyä perustetta tai asianomaisen lupaa

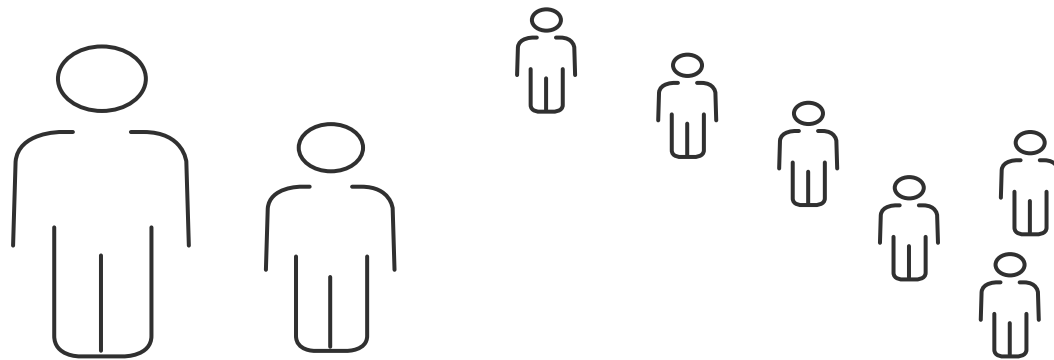

Opiskelijan itsenäinen asema asiakkaana

- Huoltajalla ei ole oikeutta kieltää alaikäistä käyttämästä opiskeluhuollon palveluja
- Toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuisa iän, kehitystason ja muiden edellytysten mukaisesti
- Opiskelija voi alaikäisenäkin kieltää huoltajaansa osallistumasta opiskeluhuoltoasian käsittelyyn ja tiedonsaantiin. Huomioidaan kuitenkin asian laatu ja opiskelijan edun toteutuminen
- Itsenäinen asiakkuus **arvioidaan siis tapauskohtaisesti ja yksilöllisesti**
- Jos opiskelija kieltää yhteydenoton huoltajaan, tulee kypsyttää ja omaa päätöskykyä pohtia (esikoulussa ja alimmilla luokilla yleensä EI, yläkoulussa ja toisella asteella yleensä KYLLÄ). **Arvion tekee sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö.**
- Silloinkin, kun opiskelijalla on itsenäinen asiakkuus, **opiskelijan suostumuksella voidaan (ja tulee) tehdä yhteistyötä huoltajien kanssa**

Mitä monialainen asiantuntijaryhmä tekee?

- Selvittää yksittäisen opiskelijan tuen tarvetta, tukee ja järjestää tarvittavia opiskeluhuollon (tai muita) palveluja
 - Ryhmässä yhdistyy opettajien (koulun muun henkilöstön) ja opiskeluhoitopalvelujen asiantuntemus opiskelijan auttamiseksi
- Opiskelija (ja huoltaja) osallistuu **aina** ryhmään
 - Huomioitava opiskelijan ikä- ja kehitystason mukainen itsenäinen asiakkuus yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa
- Jos opiskelija (tai huoltaja) ei halua ryhmää koottavaksi, niin työskentelyä jatketaan jollakin muulla asiakkaalle sopivalla tavalla

Monialaisen asiantuntijaryhmä -kokoaminen ja tiedonsiirto ryhmässä

- Ryhmän kokoaa se, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu = se jolla huoli herää
- Ryhmän kokoaminen ja työskentely perustuvat opiskelijan (ja huoltajan) **suostumukseen**
- Opiskeluhuollon yhteistyötahot tai opiskelijan läheiset voidaan pyytää mukaan opiskelijan (huoltajan) kirjallisella suostumuksella
- Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön
- Suostumus monialaisen asiantuntijaryhmän perustamiseen on luonteeltaan erityinen, koska ryhmän jäsenillä on oikeus ilmaista salassa pidettäviä tietoja:
 - toisilleen,
 - opiskeluhuollon järjestämisestä ja toteuttamisesta vastaaville sekä
 - konsultaatioissa asiantuntijoille
- Tämä on suostumusta pyydetessä selkeästi tuotava esille opiskelijalle (ja huoltajalle).
- Suostumus pyydetään kirjallisena ensimmäisessä tapaamisessa

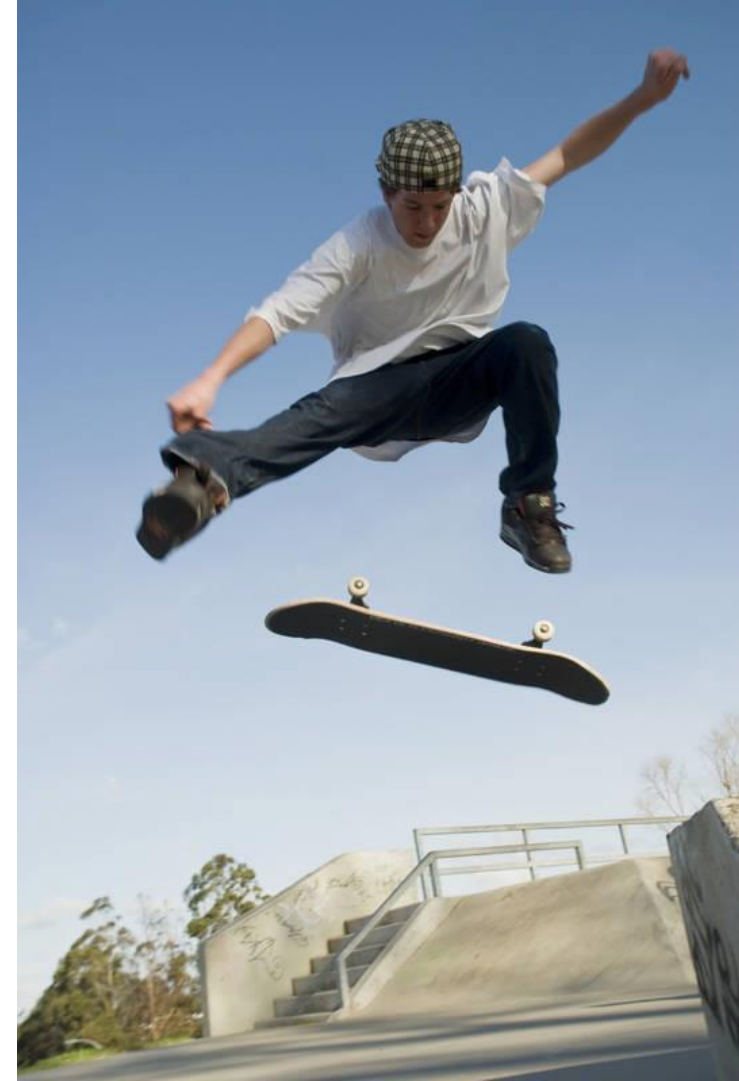
Asiantuntijaryhmän kirjaamisista

- Vastuhenkilö vastaa kirjauksista opiskeluhuoltokertomukseen
 - Tehtävää ei voi oppilaitoksessa etukäteen sopia aina tietylle ammattilaiselle tai kieltää toiselta
- Myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet voivat tehdä kirjauksia opiskeluhuoltokertomukseen
- Opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstö kirjaa lisäksi myös omiin asiakirjoihinsa

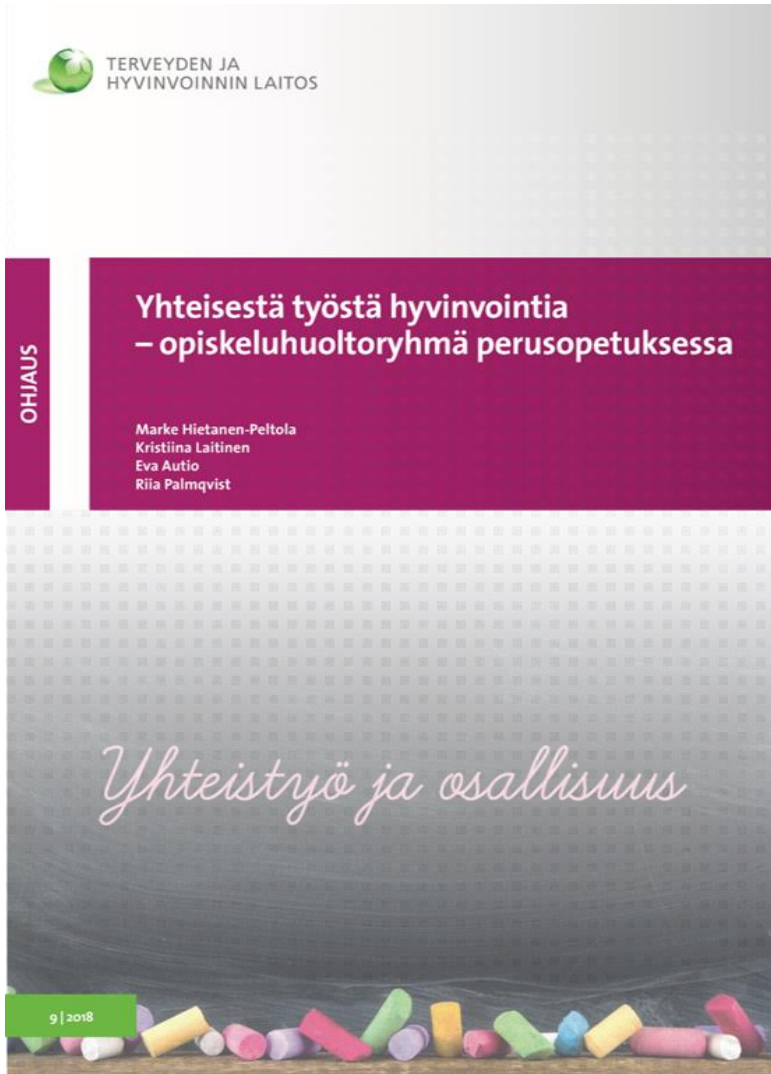

- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus potilasasiakirjoista 298/2009
- Potilasasiakirjojen laatiminen ja käsittely – Opa terveydenhuollolle, STM 2014
- Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (254/2015)

- Yksittäisen opiskelijan opiskeluhuoltoasiaa ei saa koskaan käsitellä oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmässä
- Ei edes silloin, kun on pyydetty suostumus

Oppaat opiskeluhooltoryhmille

- Hietanen-Peltola M, Laitinen K, Autio E, Palmqvist R: Yhteisestä työstä hyvinvointia – opiskeluhooltoryhmä perusopetuksessa. Ohjaus 9/2018, Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-137-9>
- Hietanen-Peltola M, Laitinen K, Järvinen J, Fagerlund-Jalokinos S. Toisella asteella toimien: opas oppilaitoksen opiskeluhooltoryhmälle. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, Ohjaus 10/2019. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-374-8>

Opas koulujen ja oppilaitosten tarkastamiseen

Hietanen-Peltola M & Korpilahti U. (toim.) 2015. Terveellinen, turvallinen ja hyvinvoiva oppilaitos - Opas ympäristön ja yhteisön monialaiseen tarkastamiseen. THL Ohjaus 7/2015.
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-505-9>

Opas opiskeluhuoltoon

Perälä M-L, Hietanen-Peltola M, Halme N, Kanste O, Pelkonen M, Peltonen H, Huurre T, Pihkala J, Heiliö P-L:
Monialainen opiskeluhuolto ja sen johtaminen. THL
Opas 36/2015

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-292-8>

Muista myös STM Kuntainfo 13a/2015 Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolain-säädäntö. Soveltamisohje.